

بررسی سازگاری توریسم با بحران کم آبی و تغییرات آب و هوای درروستای امرودک

احمد حاجی نژاد

دانشیار دانشکده علوم و فنون دانشگاه تهران

زهراصیدی

دانشجوی دکتری مدیریت گردشگری

چکیده

توریسم روستایی یکی از مفاهیم و اشکال توسعه پایدار است که در آن از منابع موجود در مناطق روستایی استفاده می شود. این پژوهش پیرامون بررسی سازگاری توریسم با بحران کم آبی و تغییرات آب و هوای درروستای امرودک است این روستا از توابع بخش مرکزی شهرستان مشهد در استان خراسان رضوی ایران است. ابزار اصلی مورد استفاده برای کسب اطلاعات تحقیق، پرسش نامه است. در طرح پرسش نامه جنبه های مهم از اهداف تحقیق در رابطه با فرضیات تحقیق به کار گرفته شده و بر اساس مفاهیم مورد نیاز شاخص سازی شده است. پرسش نامه ها برای دو گروه از افراد در نظر گرفته شده است. یک نوع برای ساکنان روستایی و نوع دیگر برای گردشگران روستایی. در جمع آوری اطلاعات از روش های کتابخانه ای و میدانی مشتمل بر مشاهده و مصاحبه نیز استفاده گردیده است در انتخاب پاسخ گوینان از روش نمونه گیری تصادفی ساده استفاده شده است که در این روش تمام افراد جامعه آماری شانس مساوی برای قرار گرفتن در نمونه را دارا هستند. به منظور تحلیل داده ها از روش های آمار توصیفی و استنباطی استفاده گردیده است. پس از توزیع و تکمیل پرسش نامه ها، اطلاعات دسته بندی و از طریق نرم افزار SPSS اطلاعات جمع بندی شده، پس از بررسی وبا استفاده از آزمون های آماری مقایسه میانگین تک نمونه ای (T test) و آزمون خی دو کایاسکور در سطح 95 درصد اطمینان و سطح اختلاف معناداری کمتر از $\text{sig}=0.001$ به اثبات فرضیات تحقیق پرداخته شده و نتایج حاصل به تفکیک ارائه گردیده است.

واژگان کلیدی: توسعه پایدار گردشگری، بحران کم آبی، سازگاری گردشگری، روستای امرودک

مقدمه

مساله کمبود آب که با تشدید تغییرات اقلیمی و وقوع رویدادهای مخرب آب و هوایی به یکی از مهم‌ترین دغدغه‌های جهان در تمامی بخش‌ها تبدیل شده است، به بخش سفر و گردشگری نیز تسری یافته و این صنعت قرار است در مدیریت و حفظ منابع آب در جهان پیشرو باشد. از این رو، سازمان‌های بین‌المللی، دولت‌ها، شرکت‌های بین‌المللی و در مجموع تمامی فعالان حوزه گردشگری، با تغییر استراتژی‌های خود در حوزه توریسم، به سمت پایدار شدن این صنعت پیش رفتند. در همین راستا شورای جهانی سفر و گردشگری در همکاری مشترک با مرکز پیش‌بینی اقتصاد جهانی آکسفورد اکونومیس^۱ و شرکت هواپیمایی اکسنتور^۲ به بررسی کمک بخش سفر و گردشگری جهان در تعیین اهداف آبی، کاهش ردپای آب و افزایش انعطاف‌پذیری در موضوع آب پرداخته است. حتی مرکز جهانی گردشگری پایدار مستقر در عربستان نیز در این تحقیقات مشارکت داشته است.

شورای جهانی سفر و گردشگری^۳ در جدیدترین گزارش پیشگامانه خود با عنوان «نقشه راه آب برای سفر و گردشگری» نشان می‌دهد با ادامه رشد این بخش، میزان کل آب مصرفی در سفر و گردشگری جهانی همچنان کاهش می‌یابد. در این گزارش آمده است، به‌رغم اینکه گردشگری یکی از بخش‌هایی است که سریع‌ترین رشد را داشته و از هر ۱۰ شغل در سطح جهان یک شغل را به خود اختصاص داده و ۱۰۴ درصد از تولید ناخالص داخلی جهانی را در سال ۲۰۱۹ به خود اختصاص داده است، مصرف آب سفر و گردشگری در سال‌های ۲۰۲۱ و ۲۰۱۹ به ترتیب بین ۳.۵ تا ۵.۸ درصد از آب شیرین موجود جهانی بوده است. البته این سهم نسبت به سایر بخش‌های کلیدی، مانند کشاورزی و غذا، که ۷۰ درصد مصرف جهانی آب را به خود اختصاص داده‌اند، کمتر است، زیرا کمبود آب به یکی از مهم‌ترین چالش‌های توسعه پایدار تبدیل شده است (هال^۴ و جان ام^۵، ۱۳۹۸). امروزه بیش از ۲.۲ میلیارد نفر به آب آشامیدنی سالم دسترسی ندارند، در حالی که ۴.۲ میلیارد نفر از خدمات بهداشتی سالم محروم هستند. آب یک منبع طبیعی و حیاتی است که حیات روی زمین را حفظ می‌کند و آن را به یک دارایی ضروری تبدیل کرده است که باید از آن محافظت شود. این گزارش بر این موضوع تاکید دارد که اگر ذی‌نفعان سفر و گردشگری مجموعه‌ای از اقدامات را انجام دهند و سیاست‌هایی در رابطه با پایداری آب در سطح جهانی اجرا کنند، پیشرفت بیشتری می‌توان حاصل کرد. بر اساس این پژوهش، از سال ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۹، آسیا و اقیانوسیه، آمریکا و خاورمیانه شاهد افزایش استفاده از آب در بخش سفر و گردشگری بوده‌اند، در حالی که رشد قابل توجهی در ورودی‌های بین‌المللی داشته‌اند. اروپا و آفریقا بین سال‌های ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۹ به ترتیب ۵ و ۴ درصد افزایش سالانه ورودی‌های بین‌المللی را تجربه کردند، اما در مدت مشابه یک‌درصد کاهش مصرف آب را تجربه کردند (بروفیلد^۶، ۲۰۲۲). این دستاورد فرصت‌های موجود در بخش سفر و گردشگری را برای کاهش بیشتر مصرف آب و برداشتن گام‌های بیشتر به سمت اهداف توسعه پایدار ۲۰۳۰ در دستور کار اقدام جهانی آب برجسته می‌کند. جولیا سیمپسون، رئیس و مدیرعامل شورای جهانی سفر و گردشگری در رابطه با اهمیت موضوع آب در جهان و سهم گردشگری در آن، گفت: «کمبود آب یک مشکل جهانی است که نیاز به اقدام جمعی دارد. سفر و گردشگری، با نفوذ منحصر به فرد و گستردگی در سطح جهانی، کاملاً در موقعیتی قرار دارد که نقشی محوری در تقویت شیوه‌های آب پایدار ایفا کند. با این گزارش، هدف ما الهام

¹ Oxford Economic² Accenture³ WTTC⁴ Hall⁵ Jan-m⁶ Brofield

بخشیدن به یک سفر تحول آفرین به سمت استفاده مسوولانه از آب و آینده احیاکننده منابع آبی است و پیشرفت به سمت دستیابی به هدف ششم توسعه پایدار را تسریع می کند.»

جسکو فیلیپ نئونبرگ مدیر بین المللی سفر و هوانوردی پایدار هم به اهمیتی که فناوری در پایدار شدن آب دارد، پرداخته و گفت: «این برنامه جدید قدرت تحول داده ها و فناوری را برای پیشبرد همکاری، اطلاع رسانی برای تصمیم گیری، تقویت نوآوری و اجرای طرح های اقدام کاهش آب و انعطاف پذیری در این حوزه را برجسته می کند. براین اساس، تحقیقات انجام شده در این گزارش نشان می دهد که دنیای دیجیتال نیز قرار است به کمک کاهش مصرف آب در سفر و گردشگری بیاید. از هوش مصنوعی، حسگرهای هوشمند و IoT، تا بلاک چین و متاورس، فناوری و داده های توانمندساز «پایداری» هستند که می توانند نقش مهمی در تلاش برای مدیریت آب در سراسر زنجیره تامین سفر ایفا کنند، در عین حال که به امنیت و حفظ حریم خصوصی نیز می پردازند (بروفیلد⁷، 2022).

باتوجه به اینکه با رونق گرفتن تقاضای جهانی سفر، خطرات زیست محیطی نیز افزایش می یابد، اکنون زمان آن فرا رسیده است که سازمان های مسافرتی و گردشگری تلاش های خود را دوباره احیا کنند و استراتژی های عملی، تاثیرگذار و پاسخگو برای این منبع گرانبها اما محدود طراحی کنند. از آنجا که تغییرات آب و هوایی وقایع تلخ اقلیمی را تشدید می کند، منعطف شدن ساختمان ها به عنوان یک طرح استراتژیک برای بقای دراز مدت آن، امری حیاتی می شود. در حال حاضر تشخیص وابستگی های متقابل و تعیین ارزش پولی برای ریسک های مربوط به آب، حرکت های محوری به شمار می روند. در این راستا باید ریسک های بخش سفر و گردشگری نیز بررسی شود، انتظارات ذی نفعان برآورده شده و مدیریت جهانی آب را در اولویت قرار دهند. (هال⁸ و جان ام⁹، 1398) به گفته شورای جهانی سفر و گردشگری، در بحبوحه خطرات در حال ظهور، پذیرش فناوری های دیجیتال نه تنها به یک گزینه، بلکه به رویکردی نوآورانه برای مقابله با پیچیدگی ها تبدیل می شود. همچنین چارچوب اقدامات مربوط به مدیریت آب را معرفی می کند و بر کاهش ردپای آب و ایجاد انعطاف پذیری در زنجیره های تامین تاکید دارد. شورای جهانی سفر و گردشگری با به رسمیت شناختن نقش حیاتی سفر و گردشگری، فراخوانی قاطع برای اقدام جمعی برای حفاظت از اکوسیستم های آبی صادر خواهد کرد. این چارچوب می تواند به هدایت ذی نفعان سفر و گردشگری در مسیر پایداری، با تاکید بر اهداف مبتنی بر علم، اولویت بندی داخلی، بودجه مناسب و اقدامات مشترک برای آینده ای انعطاف پذیر کمک کند.

هدف تحقیق

- بررسی سازگاری توریسم با بحران کم آبی و تغییرات آب و هوایی درروستای امرودک
- بررسی و ارائه پیشنهادات برای بهبود وضعیت سازگاری توریسم با بحران کم آبی و تغییرات آب و هوای درروستای امرودک
- یافتن دلایل مهم برای کاهش کم آبی و بهبود بحران آب و افزایش توریسم

فرضیات تحقیق

7 Brofield

8 Hall

9 Jan-m

- به نظر می رسد سازگاری توریسم با بحران کم آبی و تغییرات آب و هوای درروستای امروک رابطه مستقیم دارد .
- به نظر می رسد با یافتن و بررسی دلایل کم آبی بتوان سبب افزایش توریسم در درروستای امروک شد .
- به نظر می رسد نمی توان تغییرات آب و هوایی را در درروستای امروک بررسی نمود .

پیشینه تحقیق

هدف از نگارش این بخش، جمع آوری برداشت ها و رویکردهایی است که در مقوله توریسم روستایی و اثرات آن بر روستائیان و جامعه محلی ارائه گشته و تلاش شده تا مطالعات تجربی گوناگونی که در این حوزه صورت گرفته مشخص گردد. تمامی مقالات از سامانه های معتبر پایگاه علمی جهاد دانشگاهی (sid.ir)، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی (ensani.ir)، پایگاه مجلات تخصصی نور (noormags.ir) و پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ganj-old.irandoc.ac.ir) (استخراج گردیده است).

ردیف	نام اثر	سال پژوهش	نوع پژوهش	پدیدآورنده	نتایج کلی مطالعه
1	تأثیرات گردشگری بر روی معیشت روستائیان	۱۳۹۹	مقاله	بهنام نوروزی	اثرات گردشگری را بر روی معیشت روستائیان نامیبیا بررسی کرده تا به د و هدف عمده دست یابد: نخست ارائه دورنمای سودمند از صنعت گردشگری جهت ارتقای منافع محلی با تمرکز بر معیشت. دوم، چگونگی افزایش اثرگذاری گردشگری بر معیشت روستائیان
2	تأثیر صنعت جهانگردی بر متغیرهای اقتصادی، محیطی و اجتماعی فرهنگی ایران	۱۳۹۹	مقاله	عبدالحمید ابراهیمی	با تأکید بر ویژگی های فرهنگی و ارزشی ایران، لزوم بررسی عوامل اقتصادی، اجتماعی، محیطی در توسعه پایدار گردشگری و هم چنین اثرات مثبت و منفی گردشگری در ایران مورد توجه قرار گرفته است.
3	توسعه پایدار و گردشگری روستایی	1381	مقاله	ابوالقاسم شریف زاده وهمایون مرادنژاد	با بررسی گردشگری روستایی و نقش آن در توسعه پایدار روستایی تأکید می کنند که می توان با ایجاد فرصت ها ی شغلی جدید با سیاست گذاری و سرمایه گذاری مطلوب به اهداف و دست آوردهای مذکور برای گردشگری روستایی پایدار نائل آمد.
4	ارزیابی کیفی ظرفیت های گردشگری در توسعه روستایی مطالعه:موردی: آهار- شهرستان شمیران	1390	مقاله	مشیری و همکاران	با بیان لزوم سازگاری برنامه های توسعه گردشگری با محیط زیست، به بررسی قابلیت ها و پتانسیل های بالقوه و بالفعل گردشگری در جهت توسعه روستاییو ارزیابی آن ها پرداخته است.

با مطالعه عوامل موثر بر توسعه گردشگری، به ایننتیجه رسیده اند که رفتار روستائیان و وجود ظرفیت های متعدد طبیعی می تواند در جذب گردشگران روستایی نقش موثری داشته باشد	جاجرمی و سلیمانی	مقاله	1393	تحلیل پتانسیل ها و توانمندی های گردشگری از دیدگاه	5
--	---------------------	-------	------	---	---

مبانی نظری تحقیق

امروزه با توجه به کمبود امکانات اولیه معیشتی در روستاها و مهاجرت نیروی انسانی بومی این مناطق در اثر فقر اقتصادی وعدم وجود فرصت های شغلی پایدار و مناسب و بروز مشکلات حاشیه نشینی، افزایش جمعیت و برخی مشکلات اجتماعی در شهرهای بزرگ رشد گردشگری به عنوان راهبردی برای توسعه روستایی تفکر نسبتاً جدیدی است که سیاست گذاران محلی در جوامع روستایی به اهمیت آن پی برده اند، (قادری، ۱۳۸۳) گردشگری در فرآیند برنامه ریزی توسعه روستایی اهمیت به سزایی دارد. بر اساس گزارش سازمان جهانی گردشگری، جاذبه ها، امکانات و قابلیت های توسعه گردشگری در نواحی روستایی ایران بسیار متنوع و گسترده است. به طوری که رتبه ۱۰ جاذبه های باستانی و تاریخی و رتبه پنجم جاذبه های طبیعی را داراست اما تاکنون نا شناخته باقی مانده و سبب شده تا با وجود رتبه ممتازش در جاذبه های جهانگردی از درآمد گردشگری جهان حتی به یک درصد هم نرسد (اژدری، ۱۳۸۹).

تفرج گاه های گردشگری به عنوان مکان هایی پیرامون کلان شهرها جهت ارتقای تفکر توسعه شهر می توانند با نقش عملکردی نسبت به کلان شهرها و شهرها مطرح شوند (کدیور و دیگران، ۱۳۸۷) کاربرد این مناطق پیرامونی بیشتر گذران اوقات فراغت و رفع خستگی برای شهروندان و برقراری رابطه فراموش شده انسان و طبیعت است (موحد و دیگران، ۱۳۹۰). امروزه تقاضا برای گردشگری روستایی در تفرج گاه های ییلاقی رو به فزونی نهاده است. پاسخ به این افزایش تقاضا، ایجاد مجتمع های گردشگری، برنامه ریزی دقیق، خط مشی ها و سیاست ها و احداث مکان های ییلاقی را ضروری می سازد (حاتمی نژاد، ۱۳۸۶). دره ارداک یکی از دره های کوهستانی و خوش آب و هوای خراسان رضوی است که در ۵۰ کیلومتری شمال غرب شهر مشهد در میان ارتفاعات کپه داغ واقع شده است. رودخانه اردوک با ۴۰ کیلومتر طول، جریانی دائمی در این دره داشته و روستاهای متعددی را در حاشیه خود جای داده است. دره ارداک طی دو دهه اخیر با احداث جاده و آرایه سایر خدمات زیر بنایی اراضی علاوه بر کشاورزی و باغداری موقعیت مناسبی برای گردشگری و ساخت خانه های دوم پیدا نموده است (کدیور و محمودی، ۱۳۹۰).

این منطقه به عنوان یک تفرج گاه پیرامونی کلان شهر مشهد به علت جاذبه های تفریحی و منحصر به فرد در فصل گردشگری و در آخر هفته و ایام تعطیلات پذیرای تعداد زیادی از ساکنان این شهر به عنوان گردشگر می باشد و جاذبه های موجود در آن، از جمله اقلیم مساعد کوهستانی، جاذبه های طبیعی، وجود فضای مناسب برای کوهنوردی و صخره نوردی، وجود منبع آب با کیفیت، باغداری، زراعت، دامداری سنتی، ساخت سد مخزنی ارداک که منجر به افزایش سرسبزی و طراوت منطقه و شکل گیریف عالیت های تفریحی از قبیل ورزش های آبی و ماهی گیری شده است و علاوه بر آن نزدیکی به شهر مشهد سبب شده که این منطقه به صورت یک جاذبه گردشگری پیرامون شهری از قابلیت زیادی جهت جلب گردشگران برخوردار باشد. لیکن مطابق مطالعات اولیه به نظر می رسد به دلیل شناسایی نامناسب جاذبه ها، ناآگاهی ساکنین منطقه از مزایای گردشگری، کمبود نیروهای کاردان، عدم تبلیغات در مجامع عمومی و نیز نبود سرمایه کافی در منطقه و زیرساخت های لازم برای گردشگری، جریان گردشگری در این مکان تاکنون به طور شایسته رونق نگرفته است و نیاز به شناسایی بهینه قابلیت ها و ظرفیت های گردشگری منطقه، برنامه ریزی و ساماندهی گردشگری کاملاً احساس می شود.

در تمام این سال ها توسعه روستایی یکی از مغفول ترین موارد در ایران بوده است. با وجود استقبال برخی از سرمایه گذاران برای بهره برداری از مزیت های روستایی بوروکراسی های پرپیچ و خم اداری، نبود امکانات زیربنایی در مناطق گردشگری و رفاهی بین جاده ای، نبود تبلیغات و اطلاع رسانی مناسب، ناتوانی از ایجاد ارتباط افراد بومی با گردشگران داخلی و خارجی و نداشتن اطلاعات کافی تاریخی و باستانی ساکنان روستایی، غفلت مقامات ارشد استان ها در سال های گذشته از صنعت گردشگری به خصوص در بخش روستایی از دیگر مشکلات پیش روی توسعه این بخش به شمار می رود (هال¹⁰ و جان ام¹¹، 1398) اهمیت گردشگری روستایی در دهه گذشته به عنوان یک ابزار احیای اقتصادی و هم چنین به عنوان راهی برای حفظ و بزرگداشت فرهنگ های محلی و منابع، مورد توجه قرار گرفته است. رهیافت هایی که گردشگری را به عنوان یک راهبرد برای نواحی روستایی به کار می گیرند با توجه به روند روزافزون تخریب روستاها و افول کشاورزی سعی در ارائه نظرات جدیدی برای احیای این نواحی از طریق ایجاد فعالیت های مکمل و یا متحول کردن این نواحی با توجه به منابع طبیعی و انسانی آن ها دارند.

اهمیت کاربردی سهم موضوع در به سازی سیستم از لحاظ کاربردی:

توسعه گردشگری در روستاها به واسطه استقرار بخش عظیمی از جاذبه ها نظیر پارک های ملی، مناطق بیابانی، کوه ها، دریاچه ها و آثار تاریخی و فرهنگی نقش مهمی در بهبود اقتصادی اجتماعی آنها دارد. همچنین وابستگی بقای گردشگری روستایی به وجود محیط زیست سالم باعث می شود که کسب اطلاعات و آگاهی از اثرات مثبت و منفی گردشگری تاثیر به سزایی در برنامه ریزی مثبت و موثر در جهت توسعه گردشگری پایدار و جلوگیری از وارد آمدن صدمات جبران ناپذیر زیست محیطی داشته باشد. علاوه بر این تنوع فعالیت ها و ایجاد فرصت های توسعه همه جانبه روستایی این صنعت نه تنها از جنبه اقتصادی دارای اهمیت است بلکه موجب ارتقای فرهنگ روحی معنوی مسافر، پند آموختن از تاریخ، سلامتی روح و جسم، آموختن دانش و معرفت، تقویت آداب و رسوم و سنن ملی، تأثیرگذاری مثبت در منش و روش زندگی مردم شهرنشین، حفظ آثار تاریخی و اصالت های قومی نیز می شود. (فرزندی، 1392)

گردشگری روستایی: لغت گردشگری معادل کلمه لاتین توریسم¹² است که واژه ای فرانسوی و از ریشه تور¹³ است. تور در زبان فرانسه معنای پیمودن و گردش کردن است که معنای فارسی آن گردشگری می باشد. در متون فارسی معادل های گوناگونی برای واژه توریسم آمده است مانند گردشگری، جهانگردی، سیاحت، تفریح و حتی ایرانگردی (حیدری، 1387). گردشگری، پدیده ای است که در جوامع انسانی وجود داشته و طی مراحل مختلف تاریخی، به موضع اقتصادی، اجتماعی صنعتی کنونی رسیده است. تعریف سازمان جهانی گردشگری، از گردشگری به این صورت می باشد که عبارت است از فعالیت های افرادی که برای استراحت، کار و دلایل دیگر به خارج از محیط سکونت معمول خویش سفر کرده و حداکثر برای یک سال متوالی در آن جا اقامت کنند (بروفیلد¹⁴، 2022) بنا بر نظر پک¹⁵ و لپی¹⁶، طبیعت گردشگری هر جامعه ای، متأثر از عوامل

10 Hall

11 Jan-m

12 Tourism

13 Tour

14 Brofield

15 Peck

16 Lopy

پیچیده و در هم بافته سیاسی و اقتصادی و هم چنین ویژگی های جغرافیایی است که دیگران را مجذوب خود می کند (هال¹⁷ و جان ام¹⁸، 1398)

به نقل از فروشانی و رضایی مقدم، انواع گردشگری به شرح زیر می باشد:

- گردشگری طبیعی: عمدتاً جنبه تفریحی دارد و دارای کم ترین تأثیر اکولوژی منفی است.
- گردشگری فرهنگی: با معماری بناها، فرهنگ و تاریخ مردم بومی سر و کار دارد.
- اکو گردشگری: نوعی گردشگری است که ضمن نگهداری از منابع طبیعی رفاه و آسایش و ارزش های اجتماعی مردم محلی را نیز حفظ می کند.
- اگرو گردشگری: نوعی گردشگری است که افراد در آن، از کارهای کشاورزی سنتی دیدن می کنند و یا اینکه شخصاً در این گونه فعالیت ها شرکت می کنند، بدون اینکه به اکوسیستم منطقه یا حاصل خیزی زمین های کشاورزان میزبان لطمه وارد شود.
- گردشگری روستایی: در آن، جهان گردان در زندگی کردن به شیوه روستایی، شریک و سهام شده و روستائیان نیز از فعالیت های گردشگری بهره مند می شوند. (فرزندی، 1392)

به طور کلی گردشگری روستایی از دو جنبه دارای اهمیت است. یکی به عنوان فعالیت گسترده جهانی و دیگری نقش آن در توسعه سیاست های منطقه ای و محلی؛ ویژگی های متمایزی از قبیل فعالیت ها و موقعیت های ویژه، گردشگری روستایی را از سایر بخش ها و اشکال جهانگردی جدا می سازد. می توان گردشگری روستایی را در برگیرنده دامنه ای از فعالیت ها، خدمات مربوط به تفریح و آرامش گردشگران دانست که به وسیله کشاورزان و مردم روستایی برای جذب گردشگران به مناطق خود به منظور کسب درآمد صورت می گیرد. گردشگری روستایی، گردشگری زراعی و کشاورزی را در بر می گیرد و به تبع آن ارائه خدماتی نظیر اسکان، پذیرایی، امکانات و وسایل سرگرمی و تفریح، برپایی جشن ها و مراسم محلی، تولی د و فروش صنایع دستی و محصولات کشاورزی و غیره به گردشگران را شامل می شود.

روش تحقیق

ابزار اصلی مورد استفاده برای کسب اطلاعات تحقیق، پرسش نامه است. در طرح پرسش نامه جنبه های مهم از اهداف تحقیق در رابطه با فرضیات تحقیق به کار گرفته شده و بر اساس مفاهیم مورد نیاز شاخص سازی شده است. پرسش نامه ها برای دو گروه از افراد در نظر گرفته شده است. یک نوع برای ساکنان روستایی و نوع دیگر برای گردشگران روستایی. در جمع آوری اطلاعات از روش های کتابخانه ای و میدانی مشتمل بر مشاهده و مصاحبه نیز استفاده گردیده است در انتخاب پاسخ گوینان از روش نمونه گیری تصادفی ساده استفاده شده است که در این روش تمام افراد جامعه آماری شانس مساوی برای قرار گرفتن در نمونه را دارا هستند. به منظور تحلیل داده ها از روش های آمار توصیفی و استنباطی استفاده گردیده است. پس از توزیع و تکمیل پرسش نامه ها، اطلاعات دسته بندی و از طریق نرم افزار SPSS اطلاعات جمع بندی شده، پس از بررسی وبا استفاده از

آزمون های آماری مقایسه میانگین تک نمونه ای T test و آزمون خی دو کایاسکور در سطح 95 درصد اطمینان و سطح اختلاف معناداری کمتر از $\text{sig}=0.001$ به اثبات فرضیات تحقیق پرداخته شده و نتایج حاصل به تفکیک ارائه گردیده است.

یافته های تحقیق

جامعه آماری مورد نظر، ساکنان روستاهای منطقه و نیز گردشگران ورودی به منطقه بوده است. در روستای امرو دک ۶۰ نفر به صورت تصادفی انتخاب شده اند، که ۴۰ نفر افراد بومی این خانواده و ۲۰ نفر از گردشگران این روستا هستند. پرسش نامه بین جامعه آماری مورد نظر توزیع و اطلاعات جمع آوری شده است. داده های به دست آمده در مطالعات میدانی با واقعیت های مکانی تطبیق داده شد و سعی گردید از نزدیک امکانات مورد نظر بررسی گردد. به منظور تحلیل داده ها از روش های آمار توصیفی و استنباطی استفاده گردیده است. پس از توزیع و تکمیل پرسش نامه ها، اطلاعات دسته بندی و از طریق نرم افزار SPSS اطلاعات جمع بندی شده، پس از بررسی و با استفاده از آزمون های آماری مقایسه میانگین تک نمونه ای T test و آزمون خیدو کای اسکوردر سطح 95 درصد اطمینان و سطح اختلاف معناداری کمتر از $\text{sig}=0.001$ به اثبات فرضیات تحقیق پرداخته شده و نتایج حاصل به تفکیک ارائه گردیده است.

یافته ها

توصیف متغیرهای پژوهش

- توصیف داده های جمعیت شناختی

• جنسیت

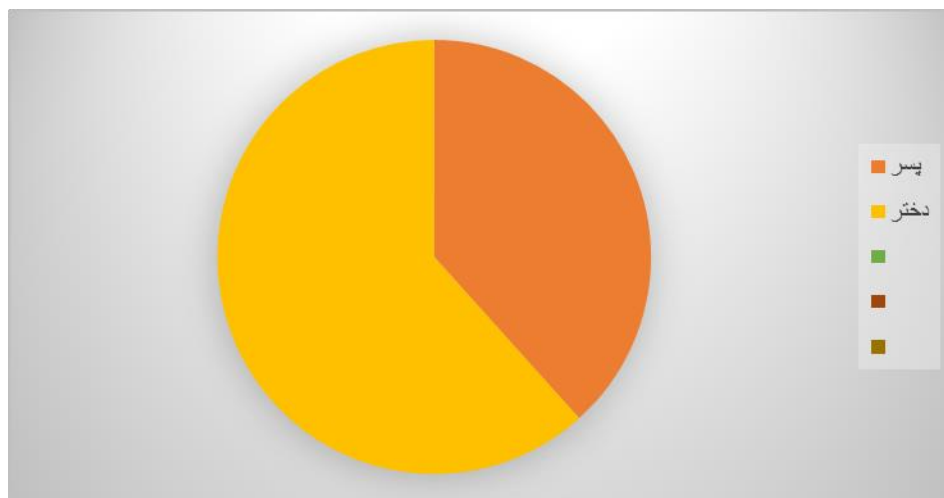
جدول ۲- وضعیت شرکت کنندگان بر حسب جنسیت

جنسیت	فراوانی	درصد
افراد بومی	۴۰	۳۸.۳
گردشگر	۲۰	۶۱.۷
کل	۶۰	۱۰۰

با توجه به نتایج جدول از ۶۰ نفر شرکت کننده در این مطالعه ۲۰ نفر (۳۸.۳ درصد) گردشگر و ۴۰ نفر (۶۱.۷ درصد) افراد بومی بودند.

نمودار ۱- نیز توزیع شرکت کنندگان بر حسب جنسیت را نشان می دهد.

• سن

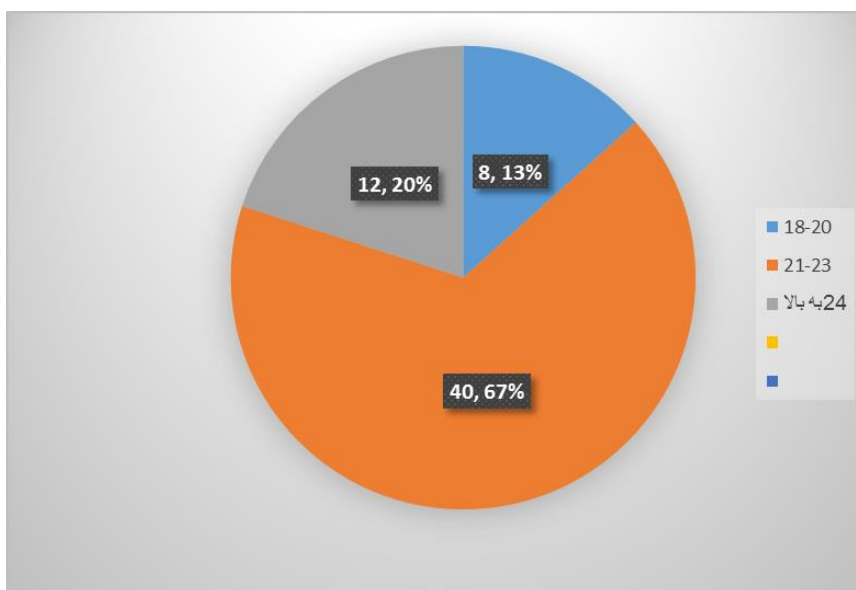
جدول ۳- وضعیت شرکت کنندگان بر حسب سن

سن	فراوانی	درصد
۱۸-۲۰ سال	۸	۱۳.۳
۲۱-۲۳ سال	۴۰	۶۶.۷
۲۴ سال به بالا	۱۲	۲۰
کل	۶۰	۱۰۰

با توجه به نتایج جدول ۲ از ۶۰ نفر شرکت کننده در این مطالعه ۸ نفر (۱۳.۳ درصد) ۱۸ الی ۲۰ سال، ۴۰ نفر (۶۶.۷ درصد) ۲۱-۲۳ سال و ۱۲ نفر (۲۰ درصد) ۲۴ سال به بالا بودند.

نمودار ۲-۴ نیز توزیع شرکت کنندگان بر حسب سن را نشان می دهد.

نمودار ۲- توزیع شرکت کنندگان بر حسب سن را نشان می دهد

جدول ۴- نتایج آزمون

متغیر	ضریب همبستگی	سطح معنی داری	تعداد
بحران آب	۰.۶۷۲	۰.۰۰	۱۰۰
توسعه پایدار	۰.۳۴۶	۰.۰۰	۱۰۰
کمبود آب	۰.۴۶۵	۰.۰۰	۱۰۰
ظرفیت های گردشگری	۰.۳۷۴	۰.۰۰	۱۰۰

جمع بندی و نتیجه گیری

هدف از انجام این تحقیق بررسی ظرفیت های گردشگری دره ارداک به منظور توسعه پایدار روستایی و شناسایی عوامل موثر بر آن می باشد. یافته ها نشان داد که عوامل اجتماعی و فرهنگی، عوامل زیر ساختی و راه سازی و عوامل اقتصادی بر ظرفیت های گردشگری دره ارداک تاثیر گذار است. در واقع در توسعه ی روستایی مفهوم توسعه حاکی از این است که هدف اساسی توسعه، رشد و تعالی همه جانبه جوامع انسانی است و از این رو شناخت و درک شرایط و مقتضیات جوامع انسانی و نیازها و تقاضاهای آنان در ابعاد مادی و معنوی از جمله اقدامات اساسی در مسیر پیشرفت و توسعه تلقی می شود. از آن جا که روستاها و مردم ساکن در آنها دارای شرایط، امکانات و مسائل خاص خود هستند، بنابر این توسعه روستایی ضرورت و توجیه پیدا می کند. در تعریف توسعه روستایی آمده است؛ فرایند همه جانبه و پایداری است که در چارچوب آن توانایی های اجتماعات روستایی در رفع نیازهای مادی و معنوی و کنترل موثر بر نیروهای شکل دهنده نظام سکونت محلی اکولوژیکی، اجتماعی،

اقتصادی و نهادی رشد و تعالی می یابد. در حقیقت توریسم روستایی یکی از مفاهیم و اشکال توسعه پایدار است که در آن از منابع موجود در مناطق روستایی استفاده می شود. این گونه توسعه، کم ترین تاثیر مخرب را دارد یا اصولاً فاقد چنین تاثیراتی است با توجه اهمیت نقش صنعت گردشگری در فرآیند توسعه پایدار روستایی و لزوم بررسی چگونگی توسعه گردشگری روستایی، در این پژوهش با نظر سنجی از گردشگران و مردم محلی در خصوص گردشگری و اثرات ناشی از توسعه گردشگری روستای امرودک، به بررسی ظرفیت های گردشگری این منطقه پرداخته شده است. امرودک یکی از ییلاقات خوش آب و هوا و سرسبز پیرامون کلانشهر مشهد بوده که دارای جاذبه های طبیعی بسیاری برای جلب گردشگران می باشد. از نظر کمی و کیفی، بسیاری از پاسخ دهندگان تنها دیدی جزئی از پدیده های موجود را دارند و به نظر می رسد بیشتر به کاهش جریان رودخانه و آبشار روستا توجه دارند تا کاهش کیفیت منبع. اگر آنها علائم مشخص تغییر اقلیم را از طریق مشاهده تغییرات در محیط های آبی درک کنند، در مورد افزایش خطرات در کوتاه مدت و میان مدت خیلی نگران نیستند و تمایل دارند آسیب پذیری قلمرو درک شده خود را کم اهمیت جلوه دهند و با اینکه از قرار گرفتن در معرض تغییرات آب و هوایی در قلمرو خود آگاه هستند، اما آن را غیر حساس می دانند، بنابراین فوریت برای اقدام محلی را در نظر نمی گیرند.

علاوه بر این، باید تاکید کرد چون مفهوم انطباق توسط ذینفعان محلی به خوبی درک نشده است اجرای استراتژی های سازگاری محلی اغلب در پاسخ به یک دستور نظارتی ملی انجام می شود و به سختی از یک نگرش قاطعانه پیشگیرانه پیروی می کند. این موضوع به شدت تحت تاثیر موضوع انرژی قرار دارد و در تلاش است تا مسائل مرتبط با آب و گردشگری را به صورت متقابل یکپارچه کند.

شرایط آب و هوایی مطلوب

- ۱- وجود رودخانه و سد امرودک
- ۲- وجود آبشارهای متعدد در روستا
- ۳- چشم انداز زیبای کوه ها و دره ها، باغات موجود
- ۴- اشتغال غالب مردم محلی در بخش دامداری و تولید لبنیات محلی
- ۵- وجود محصولات باغی و انواع گیاهان معطر و دارویی در منطقه
- ۶- وجود جوانان بیکار و آماده فعالیت در بخش گردشگری

مشکلات و موانعی هم پیش روی توسعه صنعت گردشگری منطقه وجود دارد که تلاش در جهت رفع آنها تا حد زیادی باعث شکوفایی و رونق آن می شود:

- ۱- ناشناخته بودن موقعیت و قابلیت روستا برای بسیاری از گردشگران و حتی ساکنان شهر مشهد.
- ۲- نامناسب بودن آسفالت جاده در برخی قسمت های مسیرهای روستا
- ۳- نبود فضای مناسب پارک خودرو در سطح منطقه.
- ۴- عدم تمکن مالی روستائینان منطقه و عدم امکان مشارکت مالی در اجرای پروژه های گردشگری.
- ۵- عدم آشنایی کافی مسئولان محلی و مردم منطقه با مزایا و جریان گردشگری.

- ۶- عدم وجود اماکن اقامتی و رفاهی در سطح روستاهای منطقه.
- ۷- نبود مراکز خرید، فروشگاه، رستوران، نانوايي برای تهیه غذا و رفع نیازهای گردشگران.
- ۸- مغفول ماندن دره امروودک از دید سرمایه گذاران بخش خصوصی به دلیل عدم تبلیغات لازم.

ارائه پیشنهادات و راهکارها

- ۱- معرفی روستا امروودک به عنوان یکی از فرصت های سرمایه گذاری به سرمایه گذاران بخش خصوصی و تأسیس مجموعه های تفریحی و گردشگری به تناسب نوع گردشگران ورودی به منطقه. سالانه ده ها طرح گردشگری در نقاط مختلف شهری و روستایی (نظیر طرح های اجرایی در شمال و شمال غرب کشور) توسط سرمایه گذاران پیشنهاد و اجرا می گردد که می بایست دره امروودک نیز در فهرست مناطق پیشنهادی اداراتی از جمله میراث فرهنگی، جهاد کشاورزی و ... به سرمایه گذاران قرار گیرد.
- ۲- اعطای مشوق های لازم به سرمایه گذاران بخش خصوصی برای افزایش انگیزه از طریق اعطای تسهیلات کم بهره، بخشودگی عوارض شهرداری و منابع طبیعی و تسهیل در اخذ مجوزهای لازم. جذب سرمایه گذاران در ادارات و دستگاه های مرتبط و معرفی به بانک ها و مؤسسات مالی و اعتباری طرف قرارداد جهت بهره مندی از تسهیلات ارزان قیمت، تعامل و رایزنی با شهرداری در خصوص تخفیف و کاهش نرخ عوارض ساخت و ساز و تعدیل در مراحل تایید تا صدور مجوزها؛ از جمله مواردی است که توسط دستگاه های دولتی قابل انجام است.
- ۳- همکاری و هم افزایی دستگاه های اجرایی ذیربط در اجرای برنامه ها، پروژه های عمرانی و زیرساختی منطقه و جلوگیری از موازی کاری و حتی تناقض کاری برخی دستگاه ها. از آن جا که در اجرای پروژه های عمرانی و یا طرح های هادی روستایی، هر یک از دستگاه های اجرایی ذیربط پای بند به قوانین و آیین نامه های داخلی خود می باشند، بعضاً به دلیل ضد و نقیض بودن قوانین، اختلاف نظر پیش آمده و مانع از اجرای پروژه می شود از جمله انجام پروژه های نیمه تمام نظیر طرح های هادی که در بسیاری از روستاها به سرانجام نرسیده است.
- ۴- بهره مندی از ابزار تبلیغاتی، رسانه ها و مطبوعات ملی و محلی با هدف معرفی جاذبه های گردشگری، خصوصیات بارز طبیعی روستاهای دره امروودک. با توجه به عدم آشنایی عموم با منطقه نیاز به معرفی منطقه لااقل به ساکنان شهرهای پیرامونی میباشد. این امر می تواند از طریق ساخت برنامه های مستند تلویزیونی، رادیویی، درج مطلب در جراید، چاپ پوستر و بروشور و نصب در اماکن عمومی و اقداماتی از این دست صورت پذیرد.
- ۵- احداث رستوران سنتی و آشپزخانه، فروشگاه ها، مراکز خرید و مراکز فروش صنایع دستی محلی در نزدیک ترین فاصله ممکن با مراکز ازدحام گردشگران از جمله اطراف سد امروودک. ایجاد این مراکز با همکاری بخش خصوصی و مشارکت ساکنان امکان پذیر خواهد بود.
- ۶- ایجاد فضاهای مناسب اقامتی مانند سکو، آلاچیق، کمپ ها و مراکز اقامت موقت و یک روزه به منظور سامان دهی گردشگران، حفظ امنیت و کمک به حفظ باغات.

- ۷- اهتمام در ساخت و احداث حداقل یک مجتمع اقامتی در حواشی سد امرودک. این امر نیز با حمایت دستگاه های اجرایی از جمله اداره کل میراث فرهنگی و هدایت سرمایه گذاران به سمت منطقه اجرایی خواهد بود .
- ۸- احداث سرویس های بهداشتی در اطراف جاذبه های طبیعی منطقه. با تعامل سازنده مسئولان محلی دهیار، شورای اسلامی روستا، بخشدار با فرمانداری و اداره کل میراث فرهنگی، در خصوص احداث سرویس های بهداشتی، در صورت تأمین اعتبار قابل اجرا خواهد بود.¹⁹
- ۹- ایجاد فضای پارکینگ مناسب در طول مسیر با توجه به حجم ورودی وسایل نقلیه شخصی در ایام آخر هفته به منطقه .
- با پیگیری مسئولان محلی از مراجع بالاتر و نیز جلب مشارکت مردم بومی برای در اختیار گذاشتن زمین های بایر و لم یزرع، می توان فضایی را در قسمت ورودی روستا بدین منظور تعبیه کرد.
- ۱۰- نصب تابلوهای راهنما و مخازن دفع زباله در اماکن پرازدحام گردشگری منطقه. با توجه به بعد مسافت و نیز دو شاخه شدن مسیر در برخی نقاط، نیاز به نصب تابلوهای راهنما می باشد. هم چنین در داخل روستا برای هدایت مناسب گردشگران، نصب تابلوهایی برای آبشارها و یا تابلوی سرویس بهداشتی مناسب می باشد .
- ۱۱- اعطای تسهیلات کم بهره به روستائیان برای ایجاد بنگاه های زودبازده (مشاغل خانگی، صنایع کوچک و تبدیلی مانند کارگاه های صنایع دستی، تولید خشکبار، کارخانه تولید لبنیات و ...) با هدف تقویت و تنوع بخشی به فعالیت های جانبی بخش گردشگری. با شناسایی و معرفی روستائیان واجد شرایط به فرمانداری ها و طرح موضوع در کارگروه های مربوطه جهت دریافت تسهیلات روستایی.
- ۱۲- تشویق مردم محلی به ارائه و فروش تولیدات محلی و گیاهان دارویی در محل های پر ازدحام گردشگران. بررسی ها و تجربیات نشان داده که گردشگران روستایی، علاوه بر لذت بردن از جاذبه های طبیعی، علاقه مند به استفاده از محصولات طبیعی و محلی مناطق روستایی بوده و هم چنین با توجه به عدم شناخت گیاهان دارویی و یا عدم توان جمع آوری گیاهان، آماده کردن و فروش این محصولات توسط روستائیان، ضمن رفع نیاز گردشگران، منبع درآمدی برای روستائیان خواهد بود.

منابع و مراجع

آسایش، حسین و مشیری، سید رحیم ۱۳۹۹، روش شناسی و تکنیک های تحقیق علمی در علوم انسانی با تاکید بر جغرافیا، نشر قومس.

، در صورت آگاهی و توجه مردم بومی نسبت به مزایای اقتصادی این مراکز، به صورت داوطلبانه و خو دجوش اجرا خواهد شد. 6 و 5- موارد شماره 19
ماننداهالی روستای بوانات استان فارس و شخص آقای عباس برزگر که با آشنایی با درآمدهای حاصل از گردشگری، اقدام به ساخت این قبیل مراکز
نموده اند.

آقاجانی، حسنعلی و علیزاده، رمضان ۱۳۹۸ ارائه مدلی به منظور ایجاد همکاری بین سازمانی میان سازمان های متولی و مرتبط با صنعت توریسم، مجموعه مقالات همایش س راسری نقش صنعت گردشگری در توسعه، دانشگاه مازندران.

آکادمی علوم اتحاد جماهیر شوروی ۱۳۹۸ انسان، جامعه و محیط زیست، ترجمه صلاح الدین محلاتی، انتشارات دانشگاه شهید بهشتی تهران.

ابوذری، پانته آ و همکاران 1390، بررسی اثرات گردشگری روستایی در ارتقاء توسعه پایدار روستایی، همایش گردشگری و توسعه پایدار، دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان.

ازکیا، مصطفی ۱۳۸۸، ارزیابی مشارکتی روستایی جزوه درسی روش تحقیق نظری، تهران: دانشگاه تهران، گروه مطالعات توسعه.

رضوانی، محمدرضا ۱۴۰۰ مقدمه ای بر برنامه ری زی توسعه روستایی در ایران، نشر قومس.

رکن الدین افتخاری، علیرضا و مهدوی، داود ۱۳۸۵ مقاله راهکارهای توسعه گردشگری روستایی با استفاده از مدل SWOT دهستان لواسان کوچک، مجله دانشگاه تربیت مدرس، دوره 10، شماره 2، تابستان 84.

رهنمایی، محمدتقی و همکاران ۱۳۹۰ ارزیابی قابلیت های توسعه شهری مراغه با استفاده از مدل ترکیبی SWOT-ANP، فصلنامه جغرافیا و توسعه، شماره 24.

Ashcroft, P. In green Tourism, A Training seminar for European Rangers, Butler, R. W. The concept of a Tourist area cycle of evolution: implications for management of resources, The Canadian Geographer volume 24, Issue 1, pages 5-12, 2023

Vikneswaran Nair, Badaruddin. M, Lo May Chiun. Multi-Dimensional Responsible Rural Tourism Capacity (RRTC) Framework: A Proposed Environmental

چکیده (فونت B Nazanin - اندازه ۱۲ - پررنگ)

در متن چکیده باید مستقیماً به مسئله مورد مطالعه، اهداف، روش پژوهش، یافته ها و نتایج اشاره شود (مقالات غیر پژوهشی از این چارچوب مستثنی هستند). متن چکیده با فونت (B Nazanin - اندازه ۱۲) و با یک خط فاصله نوشته شود. طول چکیده در مقاله نباید کمتر از ۱۵۰ کلمه و بیشتر از ۳۰۰ کلمه باشد. چکیده باید کامل و فقط در یک پاراگراف آورده شود. از اشاره به مراجع و کلیات تحقیق در چکیده خودداری گردد. نکته مهم این است که **صفحه اول مقاله فقط باید حاوی عنوان مقاله، نام نویسندگان و دانشگاه و ایمیل آنها، چکیده و واژگان کلیدی باشد و متن اصلی مقاله باید از صفحه دوم آغاز شود.** **چکیده انگلیسی باید در انتهای مقاله قرار گیرد.**

واژگان کلیدی: بین ۳-۵ واژه که با کاما (،) از هم جدا شده و در یک خط باشند (فونت B Nazanin - اندازه ۱۲)

مقدمه (فونت B Nazanin - اندازه ۱۲ - پررنگ)

مقالات باید در قالب نرم افزار مایکروسافت ورد (2007 یا MS-Word - 2003) ارسال گردد. متن اصلی مقاله به صورت تک ستونی با فونت B Nazanin - اندازه ۱۲ - تک فاصله تهیه شود. عنوان بخش‌های اصلی با فونت B Nazanin و اندازه ۱۲ - پررنگ و عنوان زیربخش‌ها با اندازه ۱۱ - پررنگ تایپ شود. تنظیمات صفحه باید از بالای صفحه ۳ سانتیمتر و از پایین، چپ و راست صفحه ۲/۵ سانتیمتر باشد. در مقدمه به بیان مسأله، اهمیت موضوع، ادبیات و پیشینه، اهداف و فرضیه‌های پژوهش پرداخته شود (مقالات غیر پژوهشی از این چارچوب مستثنی هستند). طول مقاله با شکلها و جدولها نباید حداقل از ۵ صفحه کمتر و حداکثر از ۲۰ صفحه بیشتر باشد. برای رفرنس دهی داخل متن، باید از نام خانوادگی و سال استفاده شود. به عنوان مثال، برای منبع فارسی: (محمودی، ۱۳۹۳) و برای منبع انگلیسی: (Kumar, 2014). **از شماره گذاری رفرنس ها در داخل متن جدا خودداری شود.**

روش تحقیق (فونت B Nazanin - اندازه ۱۲ - پررنگ)

در این بخش، به روش تحقیق، جامعه آماری، نمونه و روش نمونه گیری، ابزارهای پژوهش (چگونگی بررسی روایی و پایایی ابزارها) و روشهای تجزیه و تحلیل داده ها پرداخته می شود (مقالات غیر پژوهشی از این چارچوب مستثنی هستند).

یافته ها (فونت B Nazanin - اندازه ۱۲ - پررنگ)

در این بخش، یافته های پژوهش گزارش می شود. یافته ها باید همراه با جدول، نمودار، شکل و ارائه آمار و ارقام به فارسی و نیز شامل توصیف و تحلیل داده ها باشد.

جداول، شکل ها و نمودارها

هر جدول، شکل و نمودار باید دارای شماره و عنوان (توضیح) باشد که به صورت وسط چین با قلم B Nazanin - فونت ۱۰ - پررنگ تایپ و به ترتیب از ۱ شماره گذاری شود (عنوان جداول، در بالای جدول و عنوان شکل ها و نمودارها، در پایین آن نوشته شود). نمودارها و شکل ها می توانند به صورت رنگی و یا سیاه و سفید باشند، اما در هر دو صورت، جزئیات آن ها باید

قابل تشخیص باشد. در متن مقاله باید به همه جداول، شکل ها و نمودارها ارجاع شده و از نوشتن عبارتی مانند «جدول زیر» یا «شکل زیر» اجتناب گردد. در تهیه شکل ها توجه کنید که اندازه اعداد، واژه ها و کمیت ها به قدر کافی بزرگ باشد تا پس از درج در مقاله، کاملاً واضح و خوانا باشند. هر جدول، شکل و نمودار باید در وسط صفحه و با یک سطر خالی فاصله از متن پیش و پس از آن قرار داده شود.

فرمول ها و روابط ریاضی

متن فرمول ها به صورت چپ چین در یک یا چند سطر نوشته شود. همه متغیرها و اعداد به کار رفته در آنها با فونت Times New Roman، با اندازه 10 کم رنگ تایپ شوند. همه فرمول ها به ترتیب از ۱ شماره گذاری شوند.

بحث و نتیجه گیری (فونت B Nazanin - اندازه ۱۲ - پررنگ)

در بخش نتیجه گیری، نکات مهم انجام شده در کار، به صورت خلاصه توضیح داده شوند. در پاراگراف اول این بخش (قسمت بحث)، پژوهشگر یافته های خود را با یافته های دیگر پژوهشگران مورد مقایسه قرار داده و مشخص می نماید که تا چه حد یافته های او در راستای یافته های دیگران و یا با آنها مغایر است. در پاراگراف دوم این بخش باید پیشنهادات ارائه شود.

منابع (فونت B Nazanin - اندازه ۱۲ - پررنگ)

منابع در انتهای مقاله می آیند (ابتدا منابع فارسی و سپس منابع انگلیسی). هر منبع بایستی حداقل یک بار در متن مقاله مورد استفاده قرار گیرد و یا به آن اشاره گردد. **از بکار بردن منابع اضافی که در داخل متن به آن اشاره نشده، جدا خودداری گردد.** مشخصات هر منبع به صورت کامل و در قالب استاندارد (APA) ذکر شود. منابع فارسی را با فونت B Nazanin - اندازه ۱۱ و منابع انگلیسی را با فونت Times New Roman نازک با اندازه ۱۰ تایپ نمایید.

- منابع داخل متن:

مقاله منبع	فارسی	انگلیسی
یک نویسنده	(علوی، ۱۳۹۳)	(Chandra, 2014)
دو نویسنده	(علوی و احمدی، ۱۳۹۳)	(Chandra and Kumar, 2014)
بیشتر از دو نویسنده	(علوی و همکاران، ۱۳۹۳)	(Chandra et al, 2014)

- منابع انتهای مقاله:

حافظ نیا، محمدرضا، ۱۳۸۸، مقدمه ای بر روش تحقیق در علوم انسانی، چاپ شانزدهم، تهران، انتشارات سمت
فقیهی، ابوالحسن و موسوی کاشی، زهره، مدل سنجش بهره وری (اثربخشی و کارایی) در بخش خدمات دولتی ایران، مجله مدیریت دولتی، دوره دوم، شماره چهارم، بهار و تابستان ۱۳۸۹، ۱۲۶-۱۰۷
نجمی نیا، رضا، صالحی، محمدرضا، بررسی تاثیر سرمایه فکری در ایجاد مزیت رقابتی شرکتهای بیمه استان اصفهان، چهارمین کنفرانس بین المللی بازاریابی خدمات بانکی در مرکز همایش های بین المللی صدا و سیما، مهر ۱۳۹۱
Camisón, César. And Villar-López, Ana. (2011). Non-technical innovation: Organizational memory and learning capabilities as antecedent factors with effects on sustained competitive advantage. *Industrial Marketing Management*. 40 (2011). 1294-1304
Hazen, Benjamin and Terry Anthony. (2012). Toward creating competitive advantage with logistics information technology. *International Journal of Physical Distribution & Logistics Management*. Vol. 42. No. 1. 8-35

جدول خلاصه نوع و اندازه قلم‌های مورد نیاز برای تدوین مقالات فارسی

عنوان	قلم (فونت)	اندازه	نوع قلم
عنوان مقاله	B Nazanin	۱۶	پررنگ
نام و نام خانوادگی	B Nazanin	۱۲	پررنگ
مشخصات نویسندگان	B Nazanin	۱۱	نازک
نشانی پست الکترونیکی نویسندگان	Times New Roman	۱۰	نازک
عنوان بخش‌ها	B Nazanin	۱۲	پررنگ
عنوان زیر بخش‌ها	B Nazanin	۱۱	پررنگ
متن چکیده و واژگان کلیدی	B Nazanin	۱۲	نازک
متن اصلی	B Nazanin	۱۲	نازک
زیر نویس فارسی	B Nazanin	۱۰	نازک
زیر نویس لاتین	Times New Roman	۹	نازک
عنوان جدول‌ها، شکل‌ها و نمودارها	B Nazanin	۱۰	پررنگ
متن فارسی درون جدول‌ها	B Nazanin	۱۰	نازک
متن لاتین درون جدول‌ها	Times New Roman	۹	نازک
منابع و مراجع فارسی	B Nazanin	۱۱	نازک
منابع و مراجع لاتین	Times New Roman	۱۰	نازک

Template for English Abstract (Times New Roman size 14)

First Author Times New Roman 10 pt bold

(centered) **Affiliation**

Times New Roman 10 pt

Second Author²⁰ Times New Roman 10 pt bold

(centered) **Affiliation**

Affiliation.Third Author

- ۱ - ۱

Abstract - ۲ - ۱

The abstract appears before the keywords. Abstract must be about 200 words. However, it must be limited between 150 to 200 words. The abstract should clearly state, the objective, results and the conclusion of the work.

Keywords: maximum of eight keywords seperated by “,”. - ۱ - ۳